

WIE NEEMT DE BESLISSINGEN BIJ EEN TERRORISTISCHE DREIGING OF CRISIS?

In dit document kunt u meer lezen over wie de beslissingen neemt bij een terroristische dreiging of crisis. U krijgt eerst een korte samenvatting, daarna volgt uitgebreidere informatie. Deze tekst is gebaseerd op de handreiking 'Terrorismebestrijding op lokaal niveau'. U kunt deze handreiking downloaden of bestellen op www.nederlandtegenterrorisme.nl/lokaalbestuur.

Bij een terroristische dreiging of crisis (incident of aanslag) is de plaatselijke (hoofd)officier van justitie als eerste verantwoordelijk. Hij leidt het opsporingsonderzoek en de aanhouding en vervolging van verdachten van de terroristische activiteiten.

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde, de veiligheid en de hulpverlening bij een crisis, of bij (dreigende) rampen en calamiteiten. Dit is ook het geval bij een terroristische dreiging, incident of aanslag.

Bij een terroristische aanslag werkt de politie met een 'Staf Grootschalig en Bijzonder Optreden' (SGB0). Dat is een bevelstructuur speciaal voor een (terroristische) crisis, (dreigende) rampen en calamiteiten. De SGB0 werkt onder het lokaal bevoegd gezag van de burgemeester of de (hoofd)officier van justitie en leidt de inzet van de politie. De SGB0 fungeert als een belangrijke informatiebron voor het overleg van de burgemeester, de korpschef van de politie en de (hoofd)officier van justitie (de driehoek).

Landelijk coördineert de minister van Justitie de terrorismebestrijding. Hij kan soms besluiten nemen waarvoor eigenlijk een andere minister bevoegd is. Hij mag dat alleen doen als er geen tijd is om met de betrokken ministers te overleggen of om samen een beslissing te nemen. De crisisorganisatie voor

terroristische dreigingen en crises die op landelijk niveau is opgezet, is op een aantal punten anders dan de reguliere crisisorganisatie.

1. WIE HEEFT DE LEIDING?

De plaatselijke (hoofd)officier van justitie heeft de leiding bij een terroristische dreiging of crisis (aanslag of incident). Hij coördineert het opsporingsonderzoek en de aanhouding en vervolging van verdachten van terroristische activiteiten. De politie voert deze activiteiten onder zijn gezag uit.

De burgemeester is verantwoordelijk voor de openbare orde, de veiligheid en de hulpverlening bij een crisis, of bij (dreigende) rampen en calamiteiten. Dit is ook het geval bij een terroristische dreiging, incident of aanslag. De personen die de gevolgen van de aanslag moeten bestrijden, vallen onder zijn gezag. Het gaat dan bijvoorbeeld om politie, hulpverleners en brandweerlieden.

2. WAT IS DE WERKWIJZE BIJ EEN TERRORISTISCHE AANSLAG?

Bij een terroristische aanslag kan de driehoek, het overleg tussen de burgemeester, de korpschef van de politie en de (hoofd)officier van justitie, ervoor kiezen het overleg uit te breiden. Bijvoorbeeld met de regionaal geneeskundig functionaris en de regionaal commandant brandweer. Wanneer zij betrokken worden bij de besluitvorming spreken we van een vijfhoek. De deelnemers aan dit overleg kunnen zo de belangen van hulpverlening, openbare orde en opsporing goed op elkaar afstemmen.

Normaal heeft de regionaal commandant van de brandweer de operationele leiding over de hulpverlening. Behalve als de burgemeester anders besluit. Bij terroristische aanslagen ligt het gezag bij de (hoofd)officier van justitie. Meestal heeft hij de operationele leiding aan een politiecommandant opgedra-

gen. Bijvoorbeeld vanwege de rol van politie-eenheden bij het opsporen van mogelijke explosieven in een bepaald gebied.

De politie werkt bij terroristische aanslagen volgens de procedures van de Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (SGB0) of van een Landelijke Staf Grootchalig en Bijzonder Optreden (LSGB0). De politie gebruikt deze structuur bij een (terroristische) crisis, (dreigende) rampen of calamiteiten. De SGB0 heeft een duidelijke bevelsstructuur en werkt onder het lokaal bevoegd gezag van de burgemeester of de (hoofd) officier van justitie. De SGB0 leidt de inzet van politie. Ook fungeert de SGB0 als een belangrijke informatiebron voor de driehoek of de vijfhoek.

3. HOE WERKT DE CRISISORGANISATIE OP LANDELIJK NIVEAU BIJ EEN TERRORISTISCHE DREIGING OF CRISIS?

Bij een terroristische dreiging of crisis (aanslag of incident) geldt op landelijk niveau een specifieke crisisorganisatie. Die kijkt op onderdelen af van de reguliere crisisorganisatie. Dit is beschreven in het Handboek Nationale Crisisorganisatie bij een terroristische crisis.

De minister van Justitie is de coördinerend minister voor terrorismebestrijding. Bij een acute terroristische dreiging mag hij een aantal specifieke bevoegdheden uitoefenen die op de terreinen van andere ministers liggen. Dit kan hij doen op basis van een doorzettingsmacht die aan hem is toegekend. Nu is dat via een zogenaamd Koninklijk Besluit geregeld. Straks zal de minister van Justitie deze bevoegdheid per wet krijgen. De minister neemt maatregelen die onmiddellijk nodig zijn om een terroristisch misdrijf te voorkomen of om de gevolgen daarvan te beperken. De minister van Justitie gebruikt de doorzettingsmacht alleen als er niet genoeg tijd is om met de bevoegde minister te overleggen of om samen een besluit te nemen. De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK) is verantwoordelijk voor de coördinatie van de hulpverlening.

Bij een terroristische crisis wordt er een Ministerieel Beleids-team (MBT) gevormd met de minister van Justitie aan het hoofd. Daarnaast nemen ook de minister van BZK, en eventueel de minister-president en overige bewindspersonen deel. Wie de overige bewindspersonen zijn, hangt af van de aard van de crisis. Als voorbereiding op het MBT, vindt een Interdepartementaal Beleidsteam (IBT) plaats. De Nationaal Coördinator Terrorismebestrijding (NCTb) vervult bij een terroristische crisis de voorzittersrol van het IBT. De directeur-generaal Veiligheid van het ministerie van BZK blijft dan verantwoordelijk voor de coördinatie en inzet van de hulpdiensten.

Soms is niet direct duidelijk dat er sprake is van terroristische motieven. Dan wordt eerst op landelijk niveau gewerkt met de reguliere crisisorganisatie van normale crises. De minister van BZK coördineert dan de crisisbeheersing. De minister blijft dit doen, ook al wordt later duidelijk dat het om een terroristische dreiging, aanslag of incident gaat.

